

8718 VUB Inleiding tot het recht II - I

Inhoud

Hoofdstuk 1. Inleiding.....	1
Afd. 1. Definitie van het internationaal recht.....	1
1. Geef de definitie van het internationaal recht.....	1
2. Heeft het internationaal recht invloed op het nationale recht?	2
Afd. 2 De juridische aard van het internationaal publiekrecht.....	3
3. Geef het eigen karakter van de internationale rechtsorde	3
4. Welke domeinen bestrijkt het internationaal recht?	4
5. Wat is het internationaal recht niet?.....	5
B. Basiskenmerken van het internationaal publiekrecht	6
6. Vat de basiskenmerken van het internationaal publiekrecht samen	6
7° Bespreek het eerste kenmerk: een consensueel recht	7
8. Bespreek: het internationaal recht functioneert horizontaal en gedecentraliseerd	8
9. Bespreek het tweede kenmerk: er is geen centrale wetgever.....	9
10. Bespreek het derde kenmerk: er is geen centrale handhaving	10
11. Welke maatregelen kan een staat nemen om een andere staat te dwingen en dus het internationaal recht te handhaven?	11
12. Welke grenzen worden gesteld aan represailles?	12
13. Bespreek het vierde kenmerk: geen centrale rechter	13
14. Bespreek het vijfde kenmerk: een eigen rechtsorde.....	14
B. Geschiedenis van het internationaal recht	15
15. Welke fasen zijn te onderscheiden in de historische ontwikkeling van het internationaal publiekrecht?	15
16. Beschrijf de periode voor de vrede van Westfalen (1648)	16
17. Beschrijf de ontwikkelingsfase (1648-1850)	17
18. Bespreek de fase van het kolonialisme (1700-1850)	18
19. Beschrijf de periode van samenwerking (vanaf 1850).....	19
20. Welke positieve ontwikkelingen noteren we in de tweede helft van de 19 ^e eeuw?	20
21. Beschrijf de periode van de koude oorlog.....	21
22. Beschrijf de periode van mondiale samenwerking (1990 tot heden)	22
23. Hoe evolueren de Internationale organisaties?.....	23

Hoofdstuk II. Bronnen van het internationaal recht.....	24
A. Omschrijving van de formele bronnen van het internationaal recht	24
24. Wat is het Lotus principe?	24
Achtergrond: de Lotus zaak	25
Achtergrond: Internationaal Gerechtshof.....	27
B. Opsomming van de klassieke bronnen van het internationaal recht	30
25. Welke zijn de klassieke bronnen van het internationaal recht conform artikel 38 van het statuut van het internationaal gerechtshof?.....	30
26. Wat is het onderscheid tussen primaire en secundaire bronnen in artikel 38 van de statuut?	31
27. Hoe beoordeelt de prof artikel 38?	32
28. Is er een hiërarchie tussen de bronnen van het artikel 38?.....	33
C. Internationaal gewoonterecht.....	34
29. Waarom wordt het internationaal gewoonterecht als eerste besproken?	34
30. Wat is de definitie van het internationaal gewoonterecht?	35
31. Bespreek het eerste element: Usus	36
32. Bespreek het tweede element: opinio juris.....	37
33. Wat is het onderscheid tussen een gewoonte en gebruik in het internationaal recht?.....	38
34. Wat is persistent objection?.....	39
35. Bespreek het belang van de Nicaragua zaak.....	40
Achtergrond: Nicaragua case	40
36. Wat is de North Sea Continental Shelf case?	47
Achtergrond: North Sea Continental Shelf case	48
37. Vergelijk de twee zaken: Northzie-Continental Shelf en Nicaragua zaak	50
38. Wat is een instant custom?	51
Achtergrond: Truman proclamation	52
Achtergrond: Ruimterecht	53
39. Wat is de bindende kracht van het internationaal gewoonterecht?.....	54
40. Wat is het onderscheid tussen universeel en regionaal gewoonterecht?.....	55
41. Bespreek de asylum case 1950.....	56
Achtergrond: Asylum case	56
42. Wat is bilateraal gewoonterecht?	57

43. Welke houding kunnen staten aannemen bij een geschil van internationaal gewoonterecht?	58
44. Welke hulpmiddelen zijn er om het gewoonterecht te vinden?	59
D. Verdragen.....	60
D1. Verdragen als formele bron van internationaal recht	60
45. Waarom zijn verdragen zo essentieel in het internationaal recht?	60
D2. Definitie van verdragen.....	61
46. Welke bronnen worden gebruikt inzake verdragsrecht?	61
47. Wat is het Weens Verdragenverdrag van 1969?.....	62
48. Wat betekent dat het WVV residuaire werking heeft?	63
49. Welk orgaan waakt over de toepassing van het WVV?.....	64
50. Op welke verdragen is het WVV van toepassing?	65
51. Wat is het Weense verdrag van 1986 inzake het verdragenrecht?	66
52. Wat is het Weens Verdrag inzake statenopvolging van 1978?	67
53. Wat is de definitie van verdragen in het WVV?.....	68
54. Bespreek het eerste element van de definitie: een internationale overeenkomst	69
55. Bespreek het tweede element: tussen twee of meer subjecten van internationaal recht	70
56. Bespreek het derde element: juridisch bindend	71
57. Bespreek het vierde element: onderworpen aan het internationaal recht	72
58. Bespreek het vijfde element: gebaseerd op wilsovereenstemming van de partijen	73
59. Kan een verdrag gewoonterecht zijn?	74
60. Bespreek de zaak Gabčíkovo uit 1997.....	75
Achtergrond: Gabčíkovo case	76
D3. Verdragsvormen	79
61. Wat is het onderscheid tussen plechtige en vereenvoudigde verdragen?	79
62. Moeten verdragen verplicht gepubliceerd worden?	80
D4. Structuur van verdragen	81
63. Hoe is een verdrag meestal opgebouwd?	81
D5. Het instemmen met verdragen	82
§ 1. Het sluiten van verdragen	82
64. Wie is bevoegd om verdragen te sluiten?	82
65. Zijn Belgische deelstaten bevoegd om internationale verdragen te sluiten?	83

66. Tussen wie worden onderhandelingen gevoerd?	84
67. Wat is de aanneming (adoption) van de tekst van het verdrag?	85
68. Wat zijn de gevolgen van de aanneming van de tekst?.....	86
69. Wat is de authenticatie van het verdrag?	87
70. Bindt de authenticatie de staten die ondertekenen?.....	88
§ 2. Instemming om door het verdrag gebonden te zijn.....	89
71. Wat is de formele ondertekening?	89
72. Wat is de bekrachtiging of ratificatie?.....	90
73. Hoe worden de overige partijen in kennis gesteld van de ratificatie?	91
74. Hoe is de ratificatie geëvolueerd?.....	92
75. Wat zijn aanvaarding (acceptance) en goedkeuring (approval, approbation)?	93
76. Wat is de toetreding?	94
77. Hoe gebeurt de parlementaire controle in België?	95
78. Hoe gebeurt de parlementaire controle in de VS?.....	96
79. Wanneer treedt het verdrag in werking?	97
80. Hoe werkt een verdrag dat nog niet in werking is getreden?	98
§ 3. Het voorbehoud.....	99
81. Wat is een voorbehoud?	99
82. Wat zegt het WVV over voorbehouden?	100
83. Zijn voorbehouden toegelaten bij mensenrechten verdragen?.....	101
84. Wat zijn interpretatieve verklaringen?	102
85. Wat is de aanvaarding van een voorbehoud?	103
86. Wat zijn de gevolgen van een lijst van toegelaten voorbehouden voor de aanvaarding van een voorbehoud?.....	104
87. Kan een staat toetreden na inwerkingtreding van het verdrag maar met voorbehoud?	105
88. Kunnen voorbehouden bij oprichtingsakte van een internationale organisatie?	106
89. Wat zijn de juridische gevolgen van een voorbehoud zonder bezwaar?	107
90. Hoe is het juridisch gevolg van een voorbehoud waartegen een andere partij bezwaar maakt?	108
91. Zijn bezwaren en voorbehouden definitief?	109
92. Welke voorbehouden zijn omstreden?	110
93. Wat is het Human Rights Committee?	111

94. Wat is de General comment?.....	112
95. Wat is het arrest Rawle Kennedy (2002)?	113
96. Hoe werkt het systeem van voorbehoud bij het EVRM?.....	114
Intermezzo: Voorbeeldvragen internationaal recht	115
C-8978/0101001. Yerodia	115
C-8978/0101002. Wijziging	116
E. Internationale algemene rechtsbeginselen	117
97. Wat is de plaats van algemeen rechtsbeginselen in het internationaal recht?	117
98. Waarom nemen de algemene rechtsbeginselen een unieke plaats in in het internationaal recht?	118
99. Bespreek de rol van internationale algemene rechtsbeginselen bij leemtes in het recht	119
100. Bespreek de rol van de internationale algemene rechtsbeginselen bij interpretatie van rechtsregels	120
101. Waarom heeft artikel 38 het over “de door beschaafde naties erkende algemene rechtsbeginselen”?	121
102. Welke soorten algemene rechtsbeginselen zijn er?	122
103. Bespreek de fundamentele rechtsbeginselen die universeel herkenbaar zijn.....	123
104. Bespreek de Chorsow factory case	124
Achtergrond: Chorsow factory case.....	125
105. Bespreek de beginselen die opduiken in opkomende domeinen zoals het internationaal strafrecht	126
106. Bespreek de beginselen die voortkomen uit rechtsvergelijking	127
107. Bespreek de algemene rechtsbeginselen die uniek zijn aan het internationaal recht	128
Achtergrond: Corfu channel case	129
F. Rechterlijke beslissingen (rechtspraak) en doctrine (rechtsleer)	143
108. Wat is de positie van rechtspraak en rechtsleer in de opsomming van de bronnen in artikel 38 van het statuut?	143
109. Beschrijf de soorten internationale rechtspraak	144
110. Beschrijf de waarde van rechtsleer in het internationaal recht.....	145
G. Billijkheid	146
111. Wanneer mag het internationaal gerechtshof oordelen op basis van billijkheid?	146
112. Wat is eigenlijk de achtergrond van artikel 38?	147

H. Besluiten (eenzijdige rechtshandelingen) van internationale organisaties	148
113. Wat verstaat men onder aanbevelingen en bindende besluiten?.....	148
114. Kunnen aanbevelingen juridische waarde krijgen?.....	149
115. Welke beslissingen zijn steeds bindend in internationale organisaties?	150
I. Eenzijdige handelingen	151
116. Waar staan de eenzijdige handelingen in artikel 38 van het statuut van het internationaal gerechtshof?	151
117. Bespreek de nuclear test case uit 1974	152
118. Onder welke voorwaarden kan een unilaterale verklaring bindend zijn?	153
119. Bespreek de eenzijdige erkenning van een staat als voorbeeld van eenzijdige handeling	154
J. Ius cogens en verplichtingen erga omnes	155
120. In welke zin is het ius cogens een uitzondering in het internationaal recht?	155
121. Wat is het ius cogens?.....	156
122. Wat zijn de eigenschappen van ius cogens normen?	157
123. Wat zijn de minst controversiële voorbeelden van ius cogens normen?	158
124. Het ius cogens geldt erga omnes, verklaar.....	159
125. Bespreek de Barcelona Traction Case.....	160

8718 VUB Inleiding tot het recht II - II

Inhoud

Hoofdstuk 3. Subjecten van het internationaal recht.....	1
A. Wat verstaan we onder subjecten van het internationaal recht?.....	1
1. Geef de definitie van subjecten van het internationaal recht	1
2. Wat is het belang van rechtspersoonlijkheid in het internationale recht?	2
3. Wat is het onderscheid tussen oorspronkelijke en afgeleide rechtspersoonlijkheid?	3
B. Staten	4
B1. Kenmerken van staten	4
4. Wat zijn de kenmerken van een staat?	4
5. Bespreek het eerste kenmerk: territorium	5
4. Bespreek het tweede kenmerk: een bevolking.....	6
5. Bespreek het derde criterium: een regering.....	7
6. Bespreek het vierde criterium: soevereiniteit	8
7. Bespreek de Island of Palmas arbitrage 1928.....	9
B2. Ontstaan van staten	10
8. Bespreek de wijze waarop staten ontstaan.....	10
9. Hoe ontstaan staten op de klassieke (politieke) manier?	11
10. Hoe ontstaan Staten op de juridische manier via zelfbeschikkingsrecht?.....	12
11. Hoe ontstaat het zelfbeschikkingsrecht in de 18 ^e eeuw?	13
12. Hoe breidt het zelfbeschikkingsrecht zich uit in de 20 ^e eeuw?	14
B3. Erkenning van staten	15
13. Wat is de erkenning van een staat?	15
14. Op welke twee wijzen kan erkenning gebeuren?	16
15. Wanneer moet een staat een andere erkennen?.....	17
16. Welke twee theorieën bestaan er in verband met erkenning?	18
17. Wat is het verschil tussen erkenning de jure en erkenning de facto?	19
18. Wat is het onderscheid tussen erkenning van regeringen en de erkenning van staten?	20
C. Internationale organisaties.....	21
19. Wat is het statuut van internationale organisaties in het internationaal recht?...	21
20. Hoe kregen internationale organisaties internationale rechtspersoonlijkheid?...	22

21. Bespreek de Reparations for injuries case	23
D. Individuen	24
22. Wat is de historische positie van individuen binnen het internationaal recht? ...	24
23. Hoe bracht de Tweede Wereldoorlog een kentering in de situatie van individuen in het internationaal recht?	25
24. Wat bracht het Nurenberg charter teweeg?	26
25. Welke rechten hebben individuen binnen het internationaal recht?	27
26. Hoe ontstaat de internationale bescherming van mensenrechten?	28
27. Hoe worden de mensenrechten in internationale verdragen verankerd?	29
28. Hoe ontstaan de regionale mensenrechtensystemen?	30
29. Welke rechtsmiddelen en procedureregels bestaan er inzake mensenrechten? ..	31
30. Hoe vat de prof de rol van individuen in het internationaal recht samen?	32
E. Volkeren en bevrijdingsbewegingen	33
31. In welke zin zijn volkeren subjecten van het internationaal recht?	33
32. In welke zin zijn bevrijdingsbewegingen subjecten van internationaal recht?	34
F. Andere mogelijke subjecten van het internationaal recht	35
33. Kunnen multinationals en internationale bedrijven subjecten van internationaal recht worden?	35
Hoofdstuk 4. Doorwerking van het internationaal recht in de nationale rechtsorde. ...	36
4.1. Waarom is het belangrijk zich de vraag te stellen over de verhouding tussen internationaal en nationaal recht?	36
34. Hoe verhouden nationaal en internationaal recht zich?	36
35. Wat betekent doorwerking?	37
36. Geef het onderscheid tussen monisme en dualisme	38
37. Wat zijn de voordelen en nadelen van monisme?	39
38. Wat zijn de voordelen en nadelen van het dualisme?	40
39. Hoe evolueert de verhouding tussen monisme en dualisme in de praktijk?	41
4.2. Doorwerking van internationaal recht in het Belgische recht	42
40. Is België monistisch of dualistisch?	42
41. Wat zijn rechtstreekse of direct werkende internationale rechtsregels?	43
Casussen	44
42. Is het BUPO verdrag self executing?	46
43. Is het ECOSOC verdrag self executing?	47
44. Is België monistisch of dualistisch?	48

45. Wat is het standpunt van de Belgische rechtspraak inzake directe werking?	49
46. Welke nationale overheidsinstanties zijn betrokken bij het internationaal recht?	50
47. Welke organen van de uitvoerende macht zijn betrokken bij de internationale verplichting van België?	51
48. Welke organen van de wetgevende macht zijn betrokken bij de internationale betrekkingen?	52
49. Welke taak is weggelegd voor de rechterlijke macht inzake internationale betrekkingen?	53
50. Bespreek het arrest Franco Suisse (1971)	54
51. Bespreek het arrest Drecolli (1906).....	55
Hoofdstuk 5. Het recht van internationale organisaties: de VN en de Europese regionale organisaties	56
A. Inleiding: soorten internationale organisaties	56
52. Deel de internationale organisaties en naar bevoegdheid.....	56
53. Deel de internationale organisaties in naar reikwijdte	57
54. Deel de internationale organisaties in naar lidmaatschap voorwaarden	58
55. Deel de internationale organisaties en naar aard van samenwerking	59
56. Is de VN intergouvernementeel of supranationaal?	60
57. Wat is het onderscheid tussen institutioneel en materieel recht?.....	61
58. Wat is het principe van de toegewezen bevoegdheden?.....	62
59. Bespreek de implied powers theory.....	63
60. Wat zijn de organen van een organisatie?	64
61. Wat is het onderscheid tussen lidmaatschap en participatie?	65
62. Wat is de rol van rechtspersoonlijkheid in het internationale recht?	66
63. Wat zijn de voorrechten en immuniteiten van internationale organisaties?.....	67
B. De Verenigde Naties	68
B1. Geschiedenis en doelstellingen van de Verenigde Naties.....	68
64. Hoe werden de Verenigde Naties opgericht?	68
Achtergrond: Volkenbond	69
Achtergrond: Conferentie van San Francisco	74
85. Wat zijn de doelstellingen van de Verenigde Naties?	75
66. Welke commentaar geeft de prof op de doelstellingen?.....	76
67. Hoe is het lidmaatschap van de VN gestructureerd?	77

68. Waar is de zetel van de Verenigde Naties?	78
B2. Belangrijkste organen	79
B21. De algemene vergadering	79
69. Hoe komt men tot het lidmaatschap van de algemene vergadering?	79
70. Wanneer hou de algemene vergadering zitting?	80
71. Wat is de rol van de comités?	81
72. Hoe wordt gestemd in de algemene vergadering?	82
73. Wat is de kracht van resoluties?	83
74. Wat zijn de bevoegdheden van de algemene vergadering?	84
B22. De Veiligheidsraad	85
75. Wie zijn de leden van de Veiligheidsraad?	85
76. Wanneer houdt de Veiligheidsraad zitting?	86
77. Wat is de bevoegdheid van de Veiligheidsraad?	87
78. Hoe verloopt de besluitvorming in de Veiligheidsraad?	88
79. Zijn de beslissingen van de Veiligheidsraad bindend?	89
B23. De economische en sociale Raad	90
80. Wie zijn de leden van de economische en sociale Raad?	90
81. Wat is de bevoegdheid van de economische en sociale Raad?	91
82. Hoe gebeurt de besluitvorming binnen de economische en sociale Raad?	92
B4. Secretariaat	93
83. Bespreek het secretariaat van de VN	93
B5. Internationaal gerechtshof	94
84. Hoe functioneert het internationaal gerechtshof?	94
85. Wat is de bevoegdheid van het internationaal gerechtshof?	95
B6. Trustschapsraad	96
86. Wat is de Trustschapsraad?	96
B7. Gespecialiseerde organisaties	97
87. Wat is het statuut van de gespecialiseerde organisaties binnen de VN?	97
C. De Europese intergouvernementele organisaties	98
C1. De Raad van Europa	98
88. Hoe ontstond de Raad van Europa en wat was de doelstelling?	98
89. Wat zijn de kenmerken van de Raad van Europa?	99
90. Wat zijn de voorwaarden om lid te worden van de Raad van Europa?	100

91. Wie zijn de leden van de Raad van Europa?	101
92. Wat is de verhouding tussen de Raad van Europa en de Europese Unie?	102
93. Waar is de zetel van de Raad van Europa?	103
94. Welke organen telt de Raad van Europa?	104
95. Wat is de taak van het comité van ministers?	105
96. Beschrijf de parlementaire vergadering	106
97. Wat is het Congres voor lokale en regionale autoriteiten of besturen in Europa?	107
98. Wat doet het secretariaat van de Raad van Europa?	108
99. Hoe verloopt de besluitvorming in de Raad van Europa?.....	109
100. Wat is de verhouding tussen het EVRM en de Raad van Europa?	110
C2. OVSE: de organisatie voor veiligheid en samenwerking in Europa	111
101. Beschrijf de oorsprong en de ontstaansgeschiedenis van het OVSE.....	111
102. In welke zin is de OVSE een dynamisch systeem van samenwerking?	112
103. Wie zijn de lidstaten van de OVSE?	113
104. Wat zijn de organen van de OVSE?	114
105. Waar is de zetel van de OVSE?	115
106. Hoe gebeurt de besluitvorming binnen de OVSE?	116
107. Wat zijn de verwezenlijkingen en de activiteiten van de OVSE?	117
C3. De NAVO: Noord-Atlantische verdragsorganisatie	118
108. Hoe ontstond de NAVO?	118
109. Wat zijn de doelstellingen van de NAVO?	119
110. Wat betekent het lidmaatschap van de NATO?.....	120
111. Welke organen telt de NATO?	121
112. Hoe gebeurt de besluitvorming binnen de NAVO?	122
113. Hoe evolueert de NATO na de koude oorlog?.....	123
C4. De OESO: organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling.....	124
114. Hoe ontstaat de OESO?	124
115. Hoeveel leden telt de OESO?	125
116. Hoe is de OESO georganiseerd?.....	126
117. Welk belang en welke activiteiten heeft de OESO?	127
C5. Benelux	128
118. En de doelstellingen van de Benelux	128

119. Wat is de huidige relevantie van de Benelux?	129
120. Wat is de structuur van de Benelux?	130
121. Wat is het bijzonder Benelux Gerechtshof?	131
D. De Europese Unie	132
D1. Historiek	132
122. Welke problematiek lag aan de basis van de Europese Unie?	132
123. Wat is het plan Schuman van 1950?	133
124. Hoe ontstaat de EGKS?	134
125. Hoe komen we tot de Europese defensiegemeenschap?	135
126. Hoe ontstaat de EEG?	136
127. Hoe ontstaat Euratom?	137
128. Wat is het fusieverdrag 1965?	138
129. Hoe evolueert de Europese Unie van zes naar 28/27 lidstaten?	139
D2. Vormen van economische samenwerking	140
130. Hoe fungeert de economische integratie als opstapje?	140
131. Bespreek de 1 ^e graad van integratie: de clause van meest begunstigde natie ...	141
132. Bespreek de tweede graad: een vrijhandelszone	142
133. Bespreek de derde graad: douane-unie	143
134. Bespreek de vierde graad: de gemeenschappelijke markt	144
135. Bespreek de vijfde graad: de economische unie	145
136. Bespreek de zesde graad: monetaire unie	146
D3. Van economische naar politieke integratie	147
137. Hoe wordt de politieke integratie gerealiseerd?	147
138. Hoe wordt de politieke integratie verdiept via het verdrag van Maastricht?	148
139. Hoe evolueert de Europese Unie via het verdrag van Amsterdam 1997?	149
140. Wat is de impact van het verdrag van Nice 2001?	150
141. Bespreek het project van de Europese grondwet (2005)	151
142. Bespreek het verdrag van Lissabon 2007	152